

LANDSKRONA STAD

OMVÄRLDSANALYS

En lägesbild av statistik och forskning inom utvalda brottstyper

Namn: Gustav Hällgren

Datum: 2016-12-16

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	3
2. Brottsutvecklingen	3
Anmäld brottslighet	3
Självrapporterad utsatthet	6
Avslutande kommentarer	8
3. Organiserad brottslighet	9
Stadsdelsbaserade grupper	9
Släktskapsbaserade grupper	10
Projektbaserade konstellationer.....	11
Slutsats	11
4. Våldsbejakande extremism	12
Islamistisk extremism	12
Vit makt	13
Autonoma	13
Radikaliseringsprocessen.....	13
5. Narkotika- och alkoholrelaterad brottslighet	14
6. Bedrägerier	16
Referenslista.....	18

1. Inledning

Den här rapporten ämnar att, på en övergripande nivå, ge en uppdaterad bild av kommunens brottsproblematik i relation till den nationella utvecklingen. Syftet är att bidra med underlag på vilket 2018/2019 års samverkan mellan kommun och polis kan bygga och att ge beslutsfattarna i fråga bättre förutsättningar att nå en välgrundad överenskommelse. Konkreta förslag på trygghetsskapande åtgärder kommer således inte presenteras här.

Mer specifikt är syftet tvådelat: (1) Att utifrån statistik ge en summarisk och överskådlig bild över de senaste 10 årens utveckling av utvalda brottstyper, nationellt såväl som lokalt. Samt (2) att utifrån vetenskaplig litteratur och forskning beskriva och förklara ett antal brottstyper.

De brottstyper som kvalificerat sig som relevanta i sammanhanget och därmed blivit föremål för analys har alla gemensamt att de förekommer i Landskrona. Till detta kommer att de av varierande skäl kan anses fordra en djupare förklaring. Vissa på grund av att de är relativt nya fenomen som det därför kan antas finnas mindre förkunskap om, andra av den enkla anledningen att brottstypen är frekvent och återkommande.

2. Brottsutvecklingen

För att skapa en överblickbar bild av brottsutvecklingen måste massan av kriminaliseringar avgränsas. Ett vanligt sätt att göra detta är att kvarlämna vad som brukar kallas mängdbrotten, de brottstyper som utgör merparten av de omkring 1,5 miljoner polisanmälningar som görs årligen. De brottstyper som redovisas nedan är företrädesvis mängdbrott som faller under kategorierna brott mot enskild individ eller egendomsbrott mot hushåll. Dock med vissa modifieringar; misshandel delas upp i inomhus och utomhus samt efter kön för att inte sammanblanda två väsentligen skilda typer av brott¹. Trakasserier tas bort i sin helhet² och bedrägerier tas bort men återvänder i en desto utförligare form under punkt 6.

Beroende på vilken startpunkt som väljs går det i princip alltid att argumentera för eller emot en ökning eller minskning av brottsligheten. För den här rapportens statistik sätts år 2006 som startpunkt i den mån det låter sig göras. 10 år är en tillräckligt lång period för att ge läsaren perspektiv samtidigt som startpunkten inte är så långt tillbaka att statistiken riskerar att bli missvisande till följd av avkriminaliseringar, nykriminaliseringar, förändringar av statistikrutiner, förändringar i anmälnings- och registreringsbenägenhet etcetera.

Vad gäller tiden bör även noteras att datainsamling, analys och presentation av statistik är tidskrävande arbete. Detta gör statistiken till en lagervara snarare än en färskvara, vilket sällan vållar några större problem eftersom brottsutvecklingen tenderar att ske långsamt, men lämnar den sårbar för snabba förändringar. De svårigheter som följde av polisens omorganisation, vilken sammanföll med en flyktingkris och förhöjt terrorhot, infann sig huvudsakligen efter det att merparten av statistiken som presenteras här samlades in.

Anmäld brottslighet

Brottsstatistik är inte primärt avsedd att mäta den reella bruttoförekomsten av lagbrott. Variationer i mörkertal brottstyper emellan gör den anmälda brottsligheten till ett uttryck för anmälningsbenägenhet och polispriorite-

¹Mer om misshandel se sida 5.

²Trakasserier är inget brott mot brottsbalken och finns därför inte med i statistik över anmäld brottslighet. Olaga förföljelse kan inte användas som substitut då NTU:s definition av trakasserier skiljer sig från detta, vilket omöjliggör en jämförelse (BrB 4:4b).

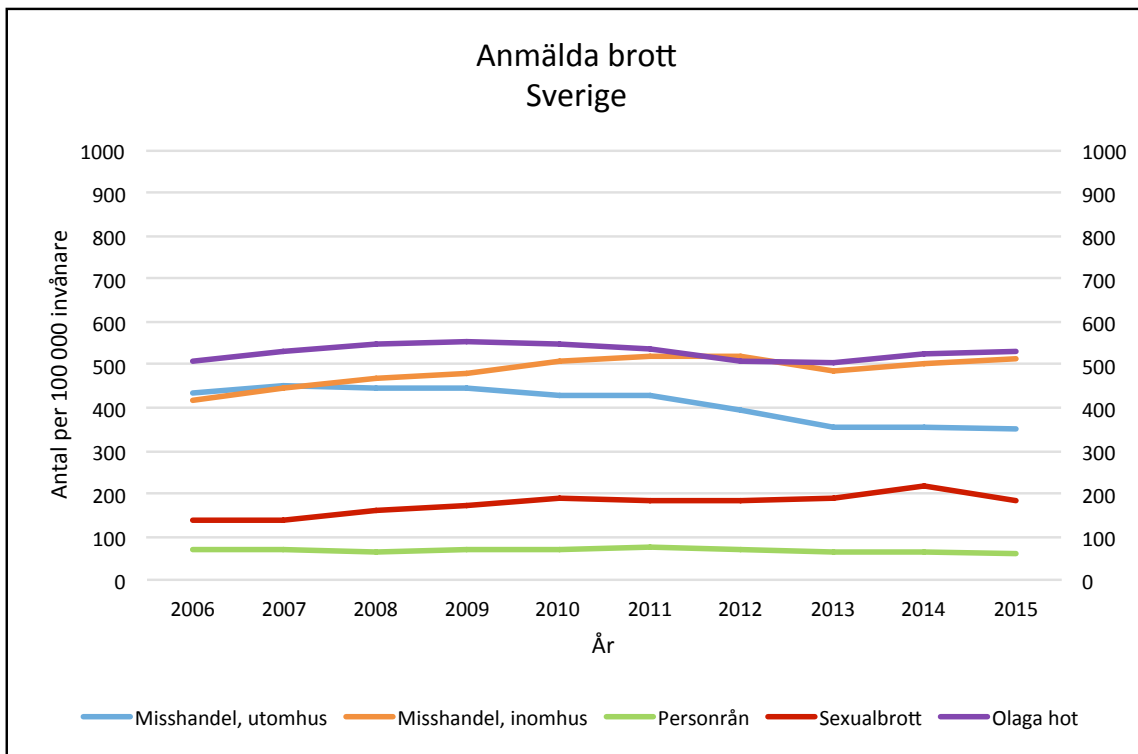
ringar³ snarare än för antal begångna brott. Grova brott är överrepresenterade eftersom dessa har en högre benägenhet att leda till anmälan. Komplexiteten späs på ytterligare av att en enstaka gärningsperson vid ett och samma tillfälle kan anmälas för en mängd brott begångna över flera års tid.

Statistiken över anmälda brott lämpar sig således bäst till att mäta variationer över tid. Kurvor snarare än siffror. I den följande beskrivningen av den anmälda brottsligheten är det därför mer rimligt att titta mer på huruvida en brottstyp har ökat eller minskat, än att jämföra brottstyper med varandra för att se vilken som anmäls flest gånger. Med detta inte sagt att mörkertalet även inom en viss brottstyp inte kan variera över tid, denna förändring bedöms dock i sammanhanget vara ringa.

Som framgår av de mer fluktuerande kurvorna i diagram 2 och 4 är lägre basfrekvens förknippat med högre känslighet för avvikelser. Med andra ord kan en enskild gärningspersons förehavanden göra avtryck i statistiken på kommunnivå. Det är därför viktigare i diagrammen som visar Landskronas brottsutveckling att inte lägga för mycket vikt vid förändringar från ett år till ett annat.

Underlaget till den anmälda brottsligheten är alla de gärningar som polisanmäls någon gång under respektive år, borträknat de anmälningar som efter utredning visat sig inte avse någon brottslig handling.

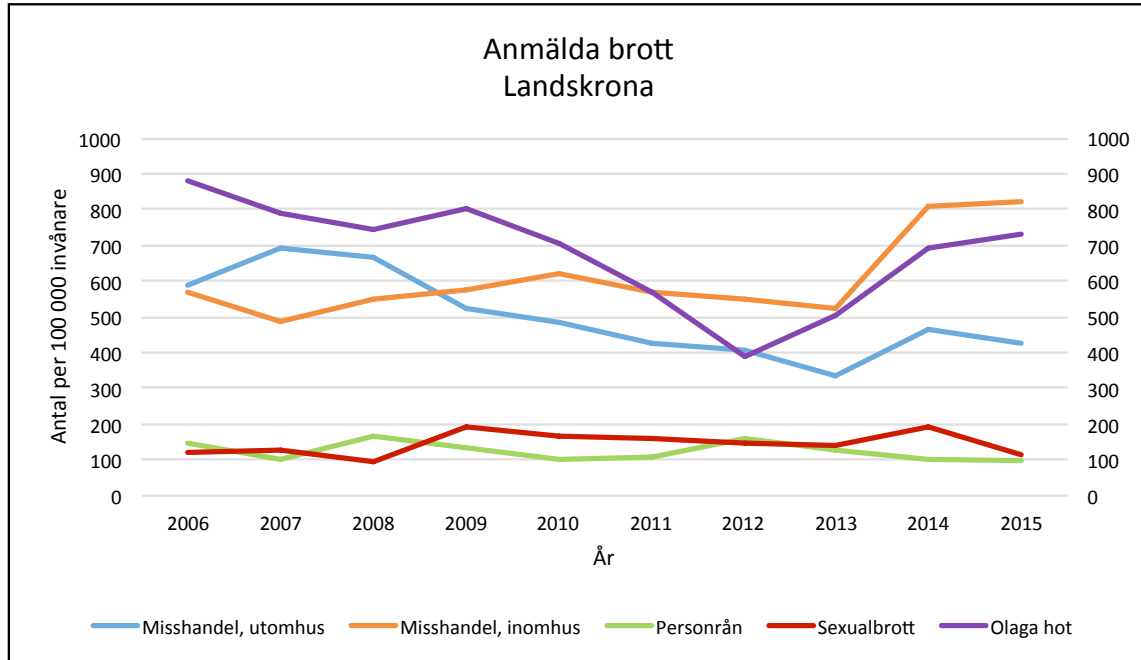
Diagram 1. Anmälda brott mot enskild person i Sverige år 2006-2015.

KÄLLA: BRÅ

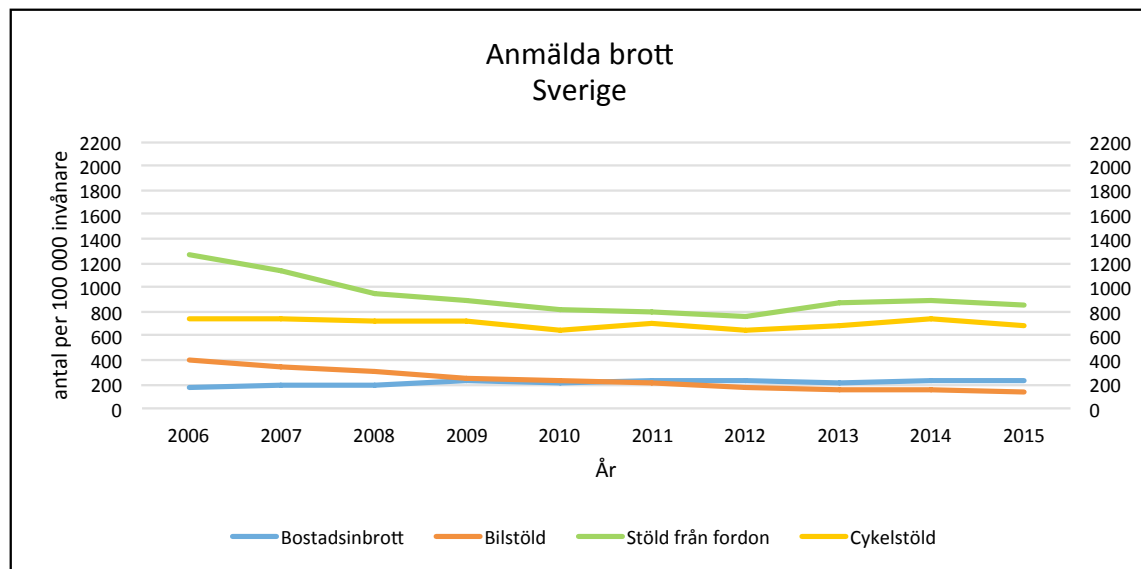
³Spaningsbrott, till exempel rattfylleri, eko- och narkotikabrott, är brott som polisen, tullverket m.fl. hittar mer av ju mer de letar. Om dessa prioriteras ökar därför antalet anmälningar.

Diagram 2. Anmälda brott mot enskild person i Landskrona kommun år 2006-2015.

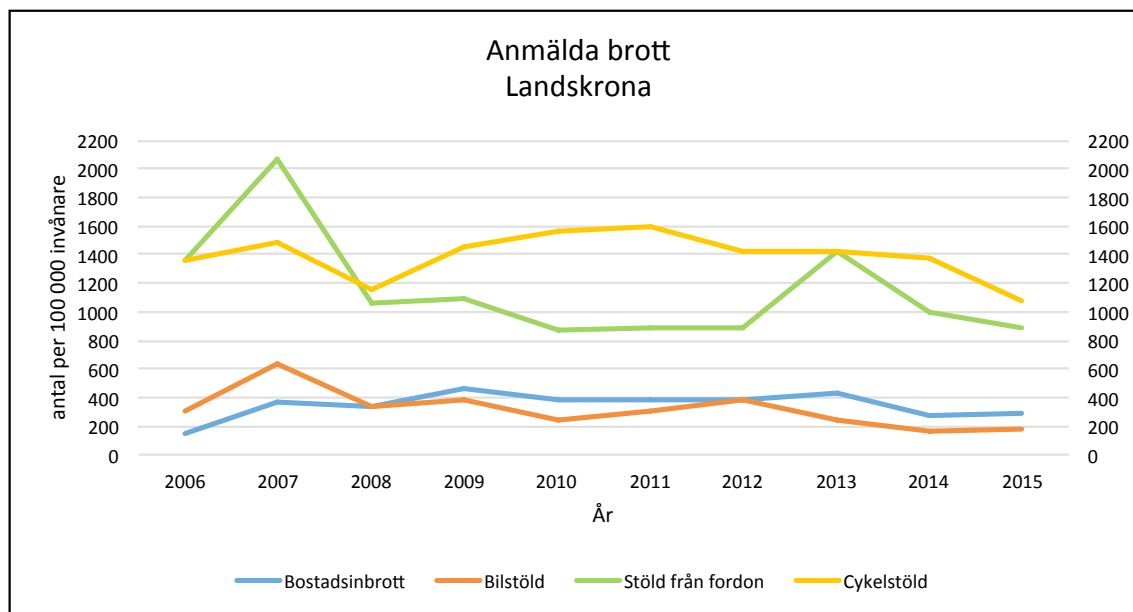
KÄLLA: BRÅ

Diagram 3. Anmälda egendomsbrott mot hushåll i Sverige år 2006-2015.

KÄLLA: BRÅ

Diagram 4. Anmälda egendomsbrott mot hushåll i Landskrona kommun år 2006-2015.

KÄLLA: BRÅ

Anledningen till att misshandel delas upp i utom- och inomhus i diagram 1 och 2, och att det delas upp efter kön i diagram 5, är att omständigheterna kring brotten ofta ser olika ut. Män utsätts för misshandel oftare än kvinnor, i en brottsstatistisk mening. Män misshandlas i högre utsträckning än kvinnor på allmän plats (utomhus), av okänd gärningsperson. Kvinnor å andra sidan misshandlas i högre utsträckning i bostad (inomhus) av närstående och vid upprepade tillfällen⁴. År 2015 uppskattas 51% av de misshandlade kvinnorna blivit utsatta i en bostad, medan motsvarande siffra för männen var 13%. De manliga offren hade istället i 62% av fallen utsatts på allmän plats, var knappt 18% av de kvinnliga offren utsatts. Fördelningen på arbete/skola och på "annan plats" är mer jämn. Mörkertalet bedöms vara större vid den typ av misshandel som kvinnor oftare än män drabbas av, vilket medför att "misshandel, inomhus" i diagram 1 och 2 underskattas, och att mörkertalet då innefattar en hög andel kvinnliga offer. Det hör även saken till att rubriceringen grov frids- och grov kvinnofridskränkning konsumerar en del gärningar som annars hade anmälts som misshandel, och därför orsakar ytterligare en liten underrepresentation av misshandelsfall där offret är närstående till gärningspersonen.

Självrapporterad utsatthet

Den självrapporterade utsattheten för brott, som BRÅ årligen mäter i den nationella trygghetsundersökningen (NTU), förutsätter ingen polisanmälan och ger bedömt en mer rättvisande bild av den faktiska brottsfrekvensen.

⁴ Av nationella trygghetsundersökningen 2016 framgår att 0.6% av misshandlade män och 0.5% av misshandlade kvinnor utsattes upprepade gånger under 2015, vilket innebär att upprepade misshandel drabbar en större andel av de misshandlade kvinnorna eftersom färre kvinnor (1.5 %) än män (2.5%) uppgav sig ha blivit misshandlade överhuvudtaget under året.

NTU kan i viss mån påstås "fånga upp" mörkertalet i den (polis)anmälda brottsligheten och används för den här rapportens syften som komplement till statistik över den anmälda brottsligheten⁵.

Utsattheten för brott mäts medelst ca 12 000 telefonintervjuer. Frågorna som ställs formuleras i liknande ordalag som rekvisiten i respektive lagrum, och det som efterfrågas är således om intervjupersonen utsatts för brott någon gång under det senaste året. Marginaliserade grupper som tillhör de mer brottsutsatta, såsom missbrukare, grovt kriminella och papperslösa faller ur undersökningen av uppenbara skäl. Även asylsökande och juridiska personer exkluderas. Personer yngre än 15 år eller äldre än 79 år, vilka räknas till de mindre utsatta grupperna, ingår heller inte. Huruvida utsattheten på det stora hela över- eller underskattas beror alltså delvis på okända variabler och kan inte fastställas. BRÅ:s egen bedömning är att den underskattas.

År 2015 utsattes enligt NTU 1.9% procent av befolkningen för 57% av alla brott begångna mot enskild person. Det omvända förhållandet, det som beskriver hur många gärningspersoner som begår hälften av brotten, är likartat. Med lite god vilja kan man dock se det som att utsikterna för myndigheter att bekämpa brottslighet med riktade åtgärder är ljusa.

År 2006 ändrade BRÅ sina datainsamlingsmetoder avseende urval och insamlingsperiod. För att undvika problem med reliabilitet används därför år 2007 som startpunkt i diagram 5 och 6 nedan.

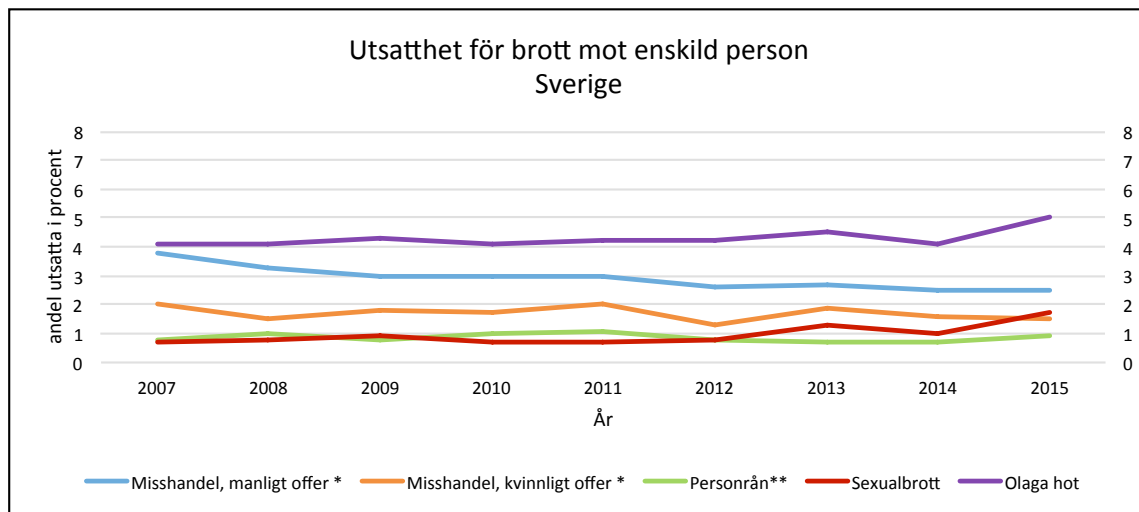

Diagram 5. Rapporterad utsatthet för brott mot enskild person i Sverige år 2007-2015.

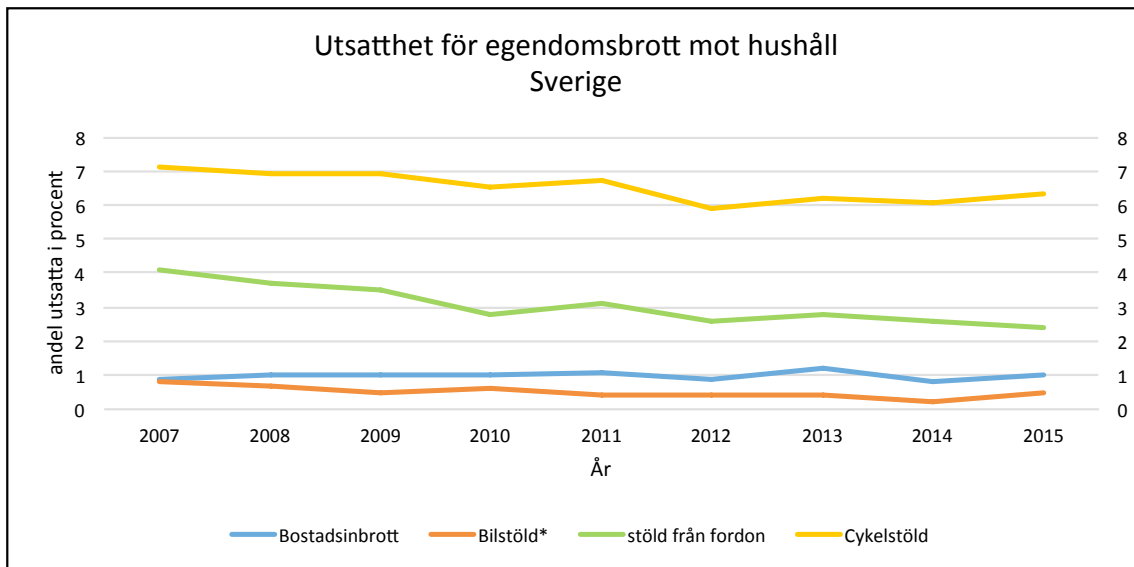
KÄLLA: BRÅ

*Eftersom misshandel här är uppdelad efter kön anges inte andel utsatta av den totala befolkningen, utan av den totala mängden män respektive kvinnor.

** En relativt hög andel av personrånen begås utomlands. 2015 utgjorde dessa 16 %.

⁵ De vanligaste anledningarna att inte anmäla brott mot enskild person är att polisen inte anses kunna göra något, att brottet var bagatellartat, att man redde ut det själv eller att det är en del i ens arbete. Ca en fjärdedel av brotten anmäls. För egendomsbrott mot hushåll är anmälningsbenägenheten avhängig den ekonomiska förlusten och omkring hälften av brotten anmäls.

Diagram 6. Rapporterad utsatthet för egendomsbrott mot hushåll i Sverige år 2007-2015.

KÄLLA: BRÅ

Utsattheten i procent av hushåll.

*Bilstöld i procent av hushåll som äger bil.

Avslutande kommentarer

Landskrona har under perioden befunnit sig över landets medelvärde avseende anmälda brott för flertalet av de undersökta brottstyperna. En sådan analog jämförelse är naturligtvis inte helt rättvisande eftersom Landskrona inte är en spegelbild av Sverige vad gäller anmälningsbenägenhet, demografiska faktorer, gängdynamik och liknande. Sverige finns med som referenspunkt och av nödvändighet, eftersom den nationella trygghetsundersökningen är just nationell. Den egentliga överrepresentationen, för en sådan får ändå anses föreligga, är nästintill omöjlig att beräkna.

I Landskrona består ökningen av misshandelsfallen inomhus till största del av ökad utsatthet bland kvinnor, medan barns (≤ 14 år) utsatthet står för merparten av den nationella ökningen. Barn omfattas inte av NTU, därav frånvaron av ökad utsatthet i tabell 5.

3. Organiserad brottslighet

Organiserad brottslighet är inte alltid enkel att identifiera. Den har ingen egen brottskod att förknippas med och låter sig därför svårligen redovisas kvantitativt. Vissa brott, såsom smuggling, utpressning, narkotikahandel och koppleri, har starkare association med organiserad brottslighet än andra brott har men utgör inget säkert statistiskt mått därav. Kunskapen om organiserad brottslighet är därför av den mer kvalitativa sorten. Litteraturen på området är omfattande och begränsas därför här, för att ge en aktuell bild, till rapporter som publicerats under det senaste året.

BRÅ har i rapporten kriminella nätverk och grupperingar sammanställt polisiära erfarenheter av organiserad brottslighet från landets tre storstadsregioner. De övergripande slutsatser rapporten drar är att antalet kriminella sammanslutningar har blivit långt fler de senaste 20 åren, att myndigheterna misslyckats med att hejda utvecklingen och att detta på vissa platser har lett till misstro -ja, rent utav förakt för samhällets institutioner.

I samband med BRÅ:s arbete utvecklades en terminologi som beskriver tre olika typer av organiserad brottslighet: självdefinierade grupper (ex. Hells angels), externdefinierade grupper (ex. Backa-gänget) och icke-namngivna grupper. Till dessa hör tre underkategorier: mc-gäng, förorts- och stadsdelsbaserade grupper samt familj- och släktskapsbaserade grupper. Vid sidan av dessa typer med tillhörande underkategorier finns även projektbaserade konstellationer.

Gemensamt för samtliga typer av grupper är att de i någon utsträckning förfogar över skrämsekapital. Ett självförklarande begrepp som existerar i tre former; hos en individ, i ett gäng (kollektivt skrämsekapital) eller som ett varumärke (immateriellt skrämsekapital).

Skrämsekapitalet är hårdvaluta som används för att köpa främst tre saker: (1) En självcensurerande omgivning⁶ som inte vågar bistå de rättskipande myndigheterna, och därmed utgör en buffert mellan gänget och dess yttre fiender. (2) Ökade möjligheter att utöva utpressning i olika sammanhang⁷. Samt (3) ökade rekryteringsmöjligheter i och med att större kollektivt och immateriellt skrämsekapital ökar attraktionskraften. Vad gängen får på köpet är konflikter med rivaliserande grupper, såvida skrämsekapitalet inte är så pass stort att det avskräcker mer än det provocerar.

Den organiserade brottslighet som gör sig gällande i Landskrona bedöms bestå av icke-namngivna stadsdelsbaserade grupper och icke-namngivna släktskapsbaserade grupper. Övriga kriminella organisationer kommer därför i den här rapporten att lämnas därhän.

Stadsdelsbaserade grupper

Flertalet av medlemmarna i stadsdelsbaserade grupper har inte rekryterats aktivt, det rör sig snarare om ett successivt inträde. BRÅ:s rapport nämner social påverkan från äldre kriminella i området, rädsla för att stå ensam och brist på framkomliga vägar in i det konventionella samhället som stora bidragande orsaker till att välja gänget.

Gängen består i typfallet av en ”kärna” som utgörs av ett fåtal tungt kriminellt belastade unga vuxna. Den tillhörande ”svansen” är ett antal, för sin ålder, tungt kriminellt belastade ungdomar. Strukturen liknar mer allas

⁶ BRÅ uppskattar att otillåten påverkan med självcensur som följd är vanligt bland målsäganden och vittnen, speciellt om dessa själva är en del i den kriminella miljön. Problemet bedöms vara störst bland självdefinierade grupper och bland förorts- och stadsdelsbaserade grupper.

⁷ Skrämsekapital kan dock leda till högre polisenärvaro, vilket hämmar ett gängs möjligheter att bedriva andra typer av brott, såsom häleriverksamhet.

krig mot alla än någon hierarkisk befälsordning av militärt ursprung. Medlemmarna har nämligen oftast flera konkurrerande lojaliteter att förhålla sig till; lojalitet mot landsmän, mot släktingar, mot kompisar, mot tidigare medbrottslingar etcetera. Missbruksproblem och stora egon försvårar samarbetet ytterligare. De regler som svansen likväl har att förhålla sig till är ofta godtyckliga och upprätthålls med hot och med våld. Interna konflikter är vanligt förekommande i denna flyktiga och dynamiska konstellation.

Konflikter mellan olika grupper börjar ofta med en upplevd kränkning på individnivå, snarare än en dispyt över territorium⁸. Kränkningar är ett förnekande av skrämsekapitalet och kan därför inte gå ostraffade, obeaktat hur trivial kränkningen i fråga kan tyckas vara för en utomstående betraktare. Gänget sluter upp bakom den utsatta individen i försvar av det kollektiva skrämsekapitalet. Konflikter eskalerar därför lätt till att omfatta två gång som i turordning utväxlar hämndaktioner med varandra.

Ett hjälpmedel för att uppnå status och att dessutom känna sig mindre rädd är att vara beväpnad, helst med något utöver det vanliga. De som vet med sig att de ofta visiteras av polis gömmer sina vapen hos bekanta, i den mån man vågar gå obeväpnad. Ett annat alternativ är att låta en gängmedlem av lägre rang, gärna en icke-straffmyndig sådan, agera väpnare. Skjutvapen bedöms vara enkelt att få tag i. Oberoende av införsel från utlandet finns tillräckligt många i omlopp och beståndet minskar inte nämnvärt då de är dyra nog att inte dumpas såvida de inte använts vid ett mord. Skjutningar i denna typ av grupper är ofta spontant tagna individuella initiativ.

Släktskapsbaserade grupper

Även släktskapsbaserade grupper utgörs i typfallet av en kärna och en svans. Organisationen styrs, i möjligaste mån, av kärnan medan svansen utför de mer riskfyllda uppgifterna. Kärnan delar släktband och rekryteringen till denna sker i princip per automatik, man föds in i den. Svansen utgörs ofta av yngre individer boende i samma område, inte nödvändigtvis av samma etnicitet som kärnan. Det som lockar medlemmar att ansluta sig till svansen är enligt BRÅ samma faktorer som beträffande de stadsdelsbaserade gängen: påverkan från omgivning, rädsla och brist på gångbara alternativ.

Verksamheten är tvådelad. En renodlat illegal del bestående av smuggling, stölder, häleri, utpressning, beskyddarverksamhet och liknande. Denna kombineras med en skenbart legal del som syftar till penningtvätt via företag inom kontantbranscher.

Också i denna typ av grupp är lojalitet mer chimär än verklighet. Reglerna upprätthålls med liknande metoder som i de stadsdelsbaserade gängen; ”bötningar”, rån, mord och misshandel, ibland i form av påliggande skott i mjukdelarna. I släktskapsbaserade grupper hänvisas ofta till heder men även denna form av lättkränkthet kan förstås som en följd av att verksamheten är beroende av skrämsekapital. Konflikter med konkurrerande grupper löses antingen med pengar eller med våld. I vissa fall har en kombination av inflytande och religion bemyndigat ledande figurer inom släktskapsbaserade organisationer att agera domare i en form av alternativ rättsordning. De medlar i konflikter och dömer ut straff.

⁸ Territoriella stridigheter sker oftare i de yngre åldersgrupperna, i ett slags förstadium till de gäng som senare bildas. Utöver konflikter med rivaliserande grupper innefattar dessa ofta markeringar mot boende i samma område, polis och andra myndighetspersoner.

Projektbaserade konstellationer

Som namnet vittnar om är projektbaserade konstellationer tillfälliga sammanslutningar som formas i specifika brottsliga syften. Oavsett gängtillhörighet kan individer, med eller utan sin eventuella ledares vetskap, gå samman för att dra nytta av varandras pålitlighet och färdigheter för att utföra exempelvis rån, smuggling eller bedrägerier.

Slutsats

Den organiserade brottsligheten blir av allt att döma svårare att stoppa ju längre den tillåts fortgå. Polisens nationella operativa avdelning drar i en rapport från december 2015 samma slutsatser i frågan som BRÅ gör. Något förenklat sker utvecklingen enligt följande: Många av de boende i utsatta områden saknar tillgång till de legitima institutionerna vars roller istället fylls av kriminella aktörer. Försörjning, lån av pengar, billiga dagligvaror, trygghet och andra behov uppfylls utav gängen. Den informella ekonomin konkurrerar ut eller konverterar områdets näringsidkare till den mindre nogräknade sidan. På grund av tidigare nämnda normer om heder och respekt så leder våld till ännu mer våld. I takt med att klimatet hårdnar breder en tystnadskultur ut sig, fler ansluter sig till gängen av rädsla för att stå utanför och av brist på alternativ. Någon tvångsrekrytering är inte nödvändig. Samtidigt växer frustrationen över statens handlingsförlamning hos den laglydiga majoriteten, som inte vill bo kvar på de kriminellas premisser men inte heller har möjlighet att flytta. Kommunal service flyttar däremot successivt från området och känslan av att en annan maktordning råder förstärks. Polisens arbete försvåras kraftigt, vilket ger gängen än mer spelrum och området expanderar.

Oavsett var Landskrona för tillfället befinner sig i detta förlopp finns alltså ett förebyggande intresse i att åtgärda problemen snarast för att begränsa förlusterna, räknat både i pengar och i mänskligt lidande.

BRÅ presenterar i sin rapport en fast teori för långsiktiga samverkansprojekt mellan kommun och polis. Graden av institutionellt tillbakadragande delas in i en tregradig skala, fas 1 till och med 3. Den fas området bedöms befinna sig i avgör vilka åtgärder som bör vidtas för att "återta" området. Fas 1 präglas av hämmad polisiär förmåga till följd av lågt förtroende från, och konfrontationer med, allmänheten. Insatserna är därför reducerade till händelsestyrda försök att upprätthålla lag och ordning. Åtgärderna för att komma till rätta med problemen i området börjar med att skapa förutsättningar för polisen att arbeta. Detta åstadkoms enligt BRÅ genom hög polisiär närvaro och fokus på de problem som lokalbefolkningen upplever vara störst, i syfte att återfå förtroende. I fas 2 och 3 har utvecklingen vänt och arbetet kan då långsamt trappas ned till normal verksamhet.

I NOA:s rapport Utsatta områden från 2015 presenteras en likartad lösning. NOA:s indelning av områden är även den i en tregradig skala baserad på kriminalitet och sociala faktorer i stigande allvarlighetsgrad: utsatta områden, riskområden och särskilt utsatta områden. Koppargården räknas till de utsatta. Åtgärder som förespråkas är långsiktiga samarbeten mellan polis och andra samhällsaktörer, sociala insatsgrupper, proaktivt arbete mot narkotika, hot-spot policing⁹ och hög polisen närvaro. Punktmarkering mot ledande kriminella individer har enligt rapporten inte visat sig vara effektivt på lång sikt eftersom även ledarna är utbytbara.

Oavsett vilken form av åtgärder som vidtas för att hindra den organiserade brottslighetens framfart så måste den försvårande omständighet som skrämselfkapitalet utgör tas i beaktande. Åtgärder som vidtas i all välmening men likväl spår på skrämselfkapitalet riskerar att bli kontraproduktiva.

---

⁹ Hot spot-policing är strategin att ha hög polisen närvaro på avgränsade geografiska platser där brott, baserat på tidigare anmälningar, förväntas begås.

4. Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism definieras av den nationella samordnaren mot extremism som ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Förekomsten av våldsbejakande extremism är på grund av sin ljusskygga natur ingen enkel sak att kartlägga. De rörelser som likväl identifierats och som har en framträdande roll i Sverige tillhör en av tre kategorier: islamistiska, vit makt och autonoma. Daesh (tidigare benämnt Isil eller IS), nordiska motståndsrörelsen och AFA kan nämnas som uppmärksammade exempel för respektive kategori.

Islamistisk extremism

Den islamistiska extremismen finns i olika skepnader och drivkrafterna bakom grupperingarna varierar. En gemensam nämnare är uppfattningen att islam är under anfall från väst, alternativt från muslimska regimer som uppfattas ha en felaktig tolkning av religionen. Även mer specifika, individuella, upplevda kränkningar av islam kan utgöra grund för (hämnd)aktioner.

Sedan terrorattentaten i USA den elfte september 2001 har islamistisk extremism varit starkt uppmärksammat. Frågan har blivit än mer aktuell för svensk del sedan daesh i september 2014 uppmanade sina sympatisörer att utföra attentat i västvärlden. Ett flertal attentat har sedermera genomförts, dock inte i Sverige utan främst i länder som deltar i den USA-ledda flygkoalitionen mot daesh. Daesh är enligt nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) den främsta inspirationskällan för terrorresenärer såväl som för islamistiska ensamagerande attentatsmän. Mellan dessa två grupper bedömer NCT att det finns ett fåtal individer med förmåga såväl som avsikt att genomföra attentat i Sverige och hotet från våldsfrämjande sunnitisk islamism bedöms vara det största terrorhotet mot Sverige 2016. Tekniskt sett är hotnivån från islamistiskt motiverad terrorism förhöjd, en trea på en femgradig skala¹⁰.

Eftersom de konflikter som driver terrorismen inte kommer att lösas i närtid är SÄPO:s bedömning att terrorismen globalt sett inte kommer minska, och inte heller i Sverige. Hotbilden mot Sverige kan snarare komma att öka i takt med att antalet personer som reser till daesh minskar. Minskningen tillskriver Peder Hyllengren, researcher vid centrum för asymmetriska- och terrorstudier (CATS), fem faktorer: (1) att gränserna mot Syrien och Irak kontrolleras bättre, (2) att daesh kontrollerar färre gränsområden, (3) att bilden av krigets fasor sprids, (4) att propagandabluffen börjar synas, samt (5) signalvärdet av domar och lagstiftning¹¹. SÄPO menar att potentiella resenärer och återvändande terrorister kan uppfatta attentat hemmavid som ett mer gångbart alternativ än att ansluta till daesh. Antalet förstagångsresenärer halverades under 2015 medan de hemvändande terroristerna ökar och uppskattas i dagsläget vara 140 stycken.

SÄPO och NOA beskriver resenärerna som relativt unga (medelålder ca 26 år), oerfarna, främst män, var tredje med kriminell bakgrund. Omkring hälften är födda i Sverige, resten utomlands och få är konvertiter. Många är bosatta i storstäder och ofta i områden som NOA definierar som utsatta. Det finns i nuläget inga uppgifter om någon förekomst av islamistisk extremism i Landskrona.

¹⁰ 1= inget hot, 2= lågt hot, 3= förhöjt hot, 4= högt hot, 5= mycket högt hot. Säkerhetspolischefen beslutar om hotnivån utifrån en samlad bedömning. Den högsta hotnivån är styrande för helhetsbedömningen.

¹¹ Hyllengren, Peder. E-mail. 2016-12-08.

Vit makt

Vit makt är ett något vidare begrepp än nationalsocialism eller nazism. Den bakomliggande premissen för vit makt-rörelsen är enligt följande: den vita rasen, ibland nedtonat till den vita kulturen, är under angrepp av en övermäktig fiende i form av multikulturalism ledd av sionistiska konspiratörer. Allt våld som utövas i kampen mot denna fiende är rättfärdigat självförsvar och de som brukar våldet förvaltar det sista som finns kvar av den opåverkade, sanna folkviljan. Det övergripande målet inom rörelsen är att skapa ett totalitärt, etniskt homogent samhälle.

De senaste två åren har flera våldsbrott, däribland mordbränder, begåtts mot minoriteter. Eftersom få domar har fällts kan inga säkra slutsatser dras, men kopplingar till vit makt-rörelsen ligger enligt NCT i farans riktning. Dessa bedöms då ha utförts av ensamagerande attentatsmän, inspirerade av de etablerade grupperna. Sedan 90-talet har utvecklingen bland vit makt, såväl som autonoma rörelser, gått från det mer handgripliga, organiserade våldet till ett utnyttjande av internets potential vad gäller samverkan, opinionsbildning, rekrytering och inspirerande av ensamagerande attentatsmän. Enligt polisen¹² finns ett fåtal medlemmar av nordiska motståndsrörelsen i Landskrona och antalet aktioner i staden bedöms ha ökat under 2016. Enligt nordiska motståndsrörelsens egen utsaga rör det sig om ett hundratal fall av så kallad basaktivism; propagandaspridning via affischer, flygblad etcetera, men även om någon form av konfrontation med de autonoma.

Autonoma

De autonoma rörelserna verkar för att skapa ett helt klasslöst och jämställt samhälle, därav benämningen autonoma. Upplevd fascism, hierarkiska strukturer och auktoriteter motverkas. vid behov förs kampen med våld. De autonoma delar vit makts, såväl som den extremistiska islamismens, konspiratoriska syn på samhället som en illegitim orättfärdighet i behov av omstörtande förändring. Ärkefienden är vit makt, de två legitimerar varandra och har historiskt sett haft en positiv korrelation; ökar den ena så ökar den andra. Under det gångna året har dock aktiviteten från vänsterkanten varit låg och NCT klassar det politiskt motiverade terrorhotet mot Sverige, vilket även inkluderar hotet från vit makt, som lågt; en tvåa på den femgradiga skalan. Polisen har inte kännedom om några autonoma medlemmar baserade i Landskrona¹³.

Radikaliseringsprocessen

Vad både justitiedepartementet och SÄPO konstaterar är att de olika typerna av extremism, trots grupperingarnas vitt skilda ideologier, ofta tilltalar likartad klientel. Både målgruppen och radikaliseringsprocessen har gemensamma karaktäristika. Samtidigt understryker de att processen är individuell och komplex, och varnar för lockelsen att överförenkla i sökandet efter en universallösning.

Terminologin som justitiedepartementet använder härstammar från psykologiprofessor F.M Moghaddam som delar in processen i fyra skeenden: (1) förradikalisering: personen hamnar i en radikal miljö till följd av samverkan mellan någon eller några push/pull-faktorer . Med push- faktorer¹⁴ menas exempelvis: upplevd global orättvisa, upplevt förtryck, upplevd diskriminering, upplevt utanförskap, identitetssökande, meningssökande, svåra eller destruktiva familjeförhållanden, våldsfascination och frustration över bristande resultat genom användande av demokratiska medel. Exempel på pull-faktorer är: känslan av makt, status, gemenskap, lojalitet. (2) Identifikation/ konvertering: personen antar den radikala ideologin och inkluderas i gruppens gemenskap samtidigt som

¹² Informant 1: polismyndigheten, Landskrona kommun. Möte 2016.

¹³ Ibid.

¹⁴ Push-faktorer är de som driver individer från en icke-radikal miljö, pull-faktorer drar en individ in i en radikal miljö.

hen eventuellt isolerar sig från sin tidigare umgängeskrets. (3) Indoktrinering: personen erhåller fullvärdigt medlemskap och anförtros viktigare uppgifter. (4) handling: personen bidrar på något sätt i genomförandet av ett terrorbrott.

Justitiedepartementet beskriver radikaliseringsfenomen, vilket följer naturligt av de identitets-skapandens element som ingår bland push- och pullfaktorerna. Medelåldern är låg, framförallt bland vit makt och de autonoma, men högre idag än på 90-talet.

Push- och pullfaktorerna ovan likar även de som ofta beskrivs när det inom kriminologin talas om gängbildning, vilket delvis kan förklara varför både gäng och extremism har starka kopplingar till utsatta områden. En omfattande studie i gängbildning, *neither war nor peace*, beskriver hur ungdomar blir disponerade att gå med i "armed groups" då deras personliga förhållanden (rädsla, hämndbegär, hopplöshet etcetera.) begränsar deras reaktioner på externa riskfaktorer (fattigdom, familjeförhållanden, social marginalisering etcetera). Att gå med i något slags kriminell grupp kan då ses som en nödlösning på en ohållbar situation, som sannolikt inte hade varit förstahandsvalet under normala omständigheter. Mellan dessa personliga förhållanden och externa riskfaktorer återfinns flertalet av de av justitiedepartementet identifierade faktorerna.

Den övergripande socialpreventiva beståndsdelen av våldsbejakande extremism är alltså inte ny eller främmande. Socioekonomisk utsatthet skapar under alla omständigheter en grogrund för någon eller några former av kriminella grupperingar. Det som varierar är ideologierna eller rationaliseringarna. De faktorer som samverkar på individnivå kan enligt SÄPO och BRÅ behöva en personanpassad plan för att motverkas. Som exempel på åtgärder nämns avhoppbar verksamhet, kontaktpersoner, mentorskap och meningsfull sysselsättning. CATS drog 2013 liknande slutsatser av en genomgång av projekt i andra europeiska länder.

5. Narkotika- och alkoholrelaterad brottslighet

Eftersom brott mot narkotikastrafflagen och brott som begås under påverkan av alkohol ofta är spaningsbrott, blir brottsstatistiken ett alltför grovmaskigt nät för att vara behjälpligt vid kvantifiering av dessa. Istället måste enkätundersökningar användas. NTU, som typiskt sett används för att "fånga upp" mörkertal, kan inte användas för att mäta narkotikabrott eller rattfylleri, eftersom brottsoffret i dessa fall inte är en privatperson. Däremot kan brott mot person som begås under påverkan mätas. Huruvida gärningspersonen verkar ha varit påverkad efterfrågas i NTU och svaren för år 2015 visar att så var fallet för 73% av de män och 32% av kvinnorna som misshandlades¹⁵. 53% av männen och 40% av kvinnorna som hotades utsattes också av en påverkad gärningsperson. Vidare har personrån, sexualbrott och grövre våldsbrott, inklusive dråp och mord, ofta samvariation med påverkan av alkohol eller narkotika.

I Landskrona används drogvaneundersökningar och folkhälsoenkäter för att skapa en bild av ungdomars vanor avseende bland annat alkohol och narkotika. Vad gäller alkoholkonsumtionen under perioden 2007-2016 så har denna bland elever i årskurs nio och i andra året på gymnasiet sjunkit kraftigt både i Landskrona, i Skåne och i landet som helhet. Minskningen av misshandelsbrotten utomhus de senaste tio åren tillskriver BRÅ delvis den minskade alkoholkonsumtionen bland unga.

¹⁵ Jmf. omständigheter kring misshandel punkt 2, sida 5.

Konsumtionen av narkotika bland unga i Sverige utgörs till 90- 95% av cannabisbruk. Marijuana är vanligast, följt av hasch och syntetisk cannabis¹⁶. Det är vanligare bland pojkar än bland flickor att använda narkotika och diskrepansen är större avseende regelbunden konsumtion. Andelen nio- och tvåor som någon gång brukat narkotika ökade under 90-talet men har varit någorlunda stabil de senaste tio åren, medan antalet konsumtionstillfällen bland de som missbrukar har ökat. Cirka 5% av niorna och 17,5% av tvåorna i gymnasiet uppger att de brukat narkotika någon gång.

Även i Landskrona är cannabis den vanligast förekommande drogen bland unga, följt av narkotikaklassade läkemedel, främst bensodiazepiner¹⁷, på en avlägsen andraplats. Trenden över tid är svårare att utläsa i Landskrona, eftersom undersökningarna på lokal nivå genomförs mindre regelbundet. Cirka 6,4% av niondeklassarna och 11,4% av gymnasietens andraårselever i Landskrona har någon gång brukat narkotika. Avseende gymnasieeleverna ligger pojkarna nära det nationella snittet medan flickorna i den senaste mätningen uppger en mycket låg andel som brukat narkotika, därav den jämförelsevis låga totala nivån. Omkring en fjärdedel av flickorna och hälften av pojkarna i andra året på Landskronas gymnasier bedömer sig ha möjlighet att prova narkotika.

Huruvida sambandet mellan cannabis och tyngre droger är kausalt eller endast korrelativt, samt huruvida en restriktiv narkotikapolitik är fördelaktig ur en kriminologisk synpunkt, lämnas i den här rapporten osagt. Vad som dock bör sägas är att snart sagt alla lagbrott har en inneboende förmåga att leda till sociala sanktioner, vilka kan påverka en ung gärningspersons självbild i en negativ riktning. Även synen på samhället i stort kan få en antagonistisk prägel. Omgivningens sociala sanktioner kan förvisso antas minska i styrka om cannabis blir alltmer socialt accepterat, de straffrättsliga sanktionerna kommer däremot även fortsättningsvis att utdelas med oförminskad styrka. Dessa sanktioner har inte alltid de rehabiliterande egenskaper som kriminalvården eftersträvar, delvis på grund av att ett prickat straffregister inte är en merit i någon annan värld än i den kriminella. Cannabisbruk kan således bli en inkörsport till tyngre kriminalitet, vilket NOA anför i sin rapport om utsatta områden. Ungdomarna där finansierar ofta sitt missbruk genom att själva sälja narkotika eller genom att begå stölder. Alltså riskerar cannabisbruk att få negativa konsekvenser i tillägg till dess fysiska bieffekter.

Enligt BRÅ är narkotikahandeln den primära inkomstkällan för många kriminella och denna bedrivs relativt öppet inom det egna bostadsområdet. NOA ser det som en naturlig följd av försäljningen att organisationen mellan säljarna ökar och att nätverk skapas. Tidigare nämnda studie i gängbildning, *neither war nor peace*, beskriver en utveckling som blir alltmer framträdande även i Sverige; att narkotikaförsäljningen ökar antalet gäng och deras organisationsförmåga, vilket i sin tur ökar våldsanvändningen då konkurrensen mellan och inom gängen ökar.

De svenska miljonprogrammen, var NOA placerar så gott som samtliga utsatta områden, har en polisiärt problematiskt miljö, rent fysiskt. Områdena beskrivs av NOA som förhållandevis slutna. I centrum, var narkotikaförsäljningen ofta sker, saknas reträttvägar för polisen som är konstant iakttagen utan att själva ha någon vidare möjlighet att bedriva spaning. Även civila spanare identifieras snabbt av utkiksposter som varnar de kriminella för den antågande inkräktaren. Kommer polisen olägligt används avledande manövrar och när de väl är på plats har alla som har något att dölja sedan länge försvunnit eller skiljts från sina illegala ägodelar. Större polisinsatser riskerar att leda till fritagningar eller upplöpp. Miljöns relevans för substansmissbruket ligger alltså i att denna lämpar sig väl för narkotikaförsäljning, vilken i sin tur utgör huvudnäring för organiserad brottslighet.

¹⁶ Cannabis är ett samlingsnamn för marijuana, hasch och hascholja. Syntetisk cannabis, exempelvis spice, är kemiskt framställda cannabinoider.

¹⁷ Bensodiazepiner (benzo), såsom sobril, stesolid och rohypnol, är ångestdämpande och beroendeframkallande läkemedel.

6. Bedrägerier

Bedrägerier och dess mindre straffvärda motsvarighet, bedrägligt beteende, regleras i brottsbalken (BrB 9:1-3)¹⁸. Brotten innefattar en uppsjö gärningar som har det gemensamt att de syftar till att vilseleda och ekonomiskt skada offret för egen vinnings skull. Detta görs på alla upptänkliga sätt, vilka BRÅ delar upp i följande kategorier: kort-, kredit-, annons-, faktura-, och övriga telefon/ internetbedrägerier. Den sistnämnda kategorin innebär försök att komma åt offrets uppgifter, exempelvis genom nätfiske, i syfte att begå bedrägeri och utgör då försök eller förberedelse till bedrägeri¹⁹. Tre av fyra bedrägeribrott mot privatpersoner rör sig något av dessa fem typer av köp- eller säljbluffar.

Enligt NTU utsattes 261 000 privatpersoner för sammanlagt 352 000 bedrägeribrott år 2015. För jämförelse med diagram 5 kan tilläggas att detta motsvarar 3,5% av befolkningen. 49% av brotten uppgavs vara anmälda, vilket stämmer ganska väl överens med de 173 000 inkomna anmälningarna under året. Trenden har varit stadigt stigande under de senaste tio åren. Antalet anmälningar har tredubblats under perioden, en höjning som anmälningsbenägenheten inte kan ha orsakat då denna enligt NTU ökat med blott 10%. Polisområde syds egen trygghetsundersökning indikerar att utsattheten i Landskrona ligger på ungefär samma nivå som för riket.

Bedrägerierna drabbar alla befolkningsgrupper i relativt jämn utsträckning, det är dock något vanligare att män drabbas och personer av båda könen över 65 års ålder är mindre utsatta än övriga. För 85% av de drabbade under 2015 handlar det om ett enstaka brott och för de flesta var förlusten mindre än 10 000 kronor. Andelen av brotten som begås över internet har mer än fördubblats sedan 2006 och ligger nu runt hälften, vilket ställer högre krav på åklagare och polis.

BRÅ har inventerat åklagares och polisiära förundersökningsledares kompetens inom IT-området och dragit slutsatsen att det finns kunskapsluckor i båda lägren. Utbildningskrav och fortbildningsmöjligheter är särskilt bristfälliga inom polisen. Dessutom menar BRÅ att resurserna används ineffektivt. I fall med kopplingar utomlands är regelverket komplext och kräver samarbete med privata företag och myndigheter i andra länder, vilket i sin tur kräver dubbel straffbarhet²⁰. Andelen fall som leder till åtal bland faktura- och annonsbedrägerier har stigit på senare år medan kort-, kredit- och övriga telefon- och internetbedrägerier är fortsatt svårt problematiska. År 2015 direktavskrevs 54% av alla anmälda bedrägerier. 11% ledde fram till en personuppklarning²¹, en distinkt minskning från de 17% som personupplklarades 2006.

¹⁸ Bidragsbrottslagen (SFS 2007:612) behandlas inte här eftersom de brotten främst drabbar myndigheter, snarare än privatpersoner.

¹⁹ Bedrägeri och grovt bedrägeri är kriminaliserat på förberedelse- och försöksstadiet. Bedrägligt beteende är det inte (BrB 9:11).

²⁰ Kravet på dubbel straffbarhet innebär att en handling som begås utomlands utgör brott endast om den också är kriminaliserad i det land den begicks i.

²¹ Personuppklaring innebär att en misstänkt person har bundits vid brottet genom att åtal har väckts, strafföreläggande utfärdats eller att åtalsunderlåtelse meddelats.

Det är ingen konst att begå många bedrägeribrott på kort tid med hjälp av internet och BRÅ:s bedömning är att bedrägeriernas omfattning är sådan att polisens resurstillgång aldrig kan möta efterfrågan. Det viktigaste brottsreducerande redskapet är istället det förebyggande arbete som den offentliga sektorn och näringslivet bör bedriva. Offentlighetens arbete rör främst bidragsbrott medan näringslivet bör jobba mer med säkra identifierings- och betalmetoder på internet. Ett högre syfte med att minska antalet direktavskrivningar kan vara att öka förtroendet för rättsväsendet, då detta kan antas lida skada i någon utsträckning av de över 100 000 fall som årligen snabbt läggs ned²².

Den organiserade brottsligheten bär sin del av skulden för ökningen av bedrägeribrotten. De intervjuade personer som BRÅ varit i kontakt med under arbetet med den tidigare nämnda rapporten kriminella nätverk och grupperingar menar att de kriminellas modus ofta följer det minsta motståndets lag och att denna leder till bedrägerier; låga straff, låg risk och hög lönsamhet. Som typexempel nämns, utöver bidragsbrott, skimming och bluffakturor.

---

²² 14% av det totala antalet direktavskrivningar 2015 utgjordes av bedrägeriärenden.

Referenslista

2 Brottsutvecklingen

BRÅ (2006). Konsten att läsa statistik om brottslighet. Tillgänglig på internet: <https://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2006-03-17-konsten-att-lasa-statistik-om-brottslighet.html> (hämtad 2016-09-21).

BRÅ (2008). Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott. Tillgänglig på internet: https://www.bra.se/download/18.cba82f713of475a2f180006127/1371914721740/2008_12_brottsoffers_benagenhet_polisanmala_brott.pdf (hämtad 2016-09-21).

BRÅ (2011). Kodning av brott: anvisningar och regler. Tillgänglig på internet: <https://www.bra.se/download/18.607587db133acdc54dc80003110/Brottskodningslistan-2011+v10.pdf> (hämtad 2016-09-22).

BRÅ (2014). Nationella trygghetsundersökningen 2013: om utsatthet, trygghet och förtroende. Tillgänglig på internet: https://bra.se/download/18.35c681d4143337cb6b29e9/1395068367808/2013_1_NTU_2013.pdf (hämtad 2016-09-21).

BRÅ (2016). Nationella trygghetsundersökningen 2015: teknisk rapport. Tillgänglig på internet: <https://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-01-19-nationella-trygghetsundersokningen-2015---teknisk-rapport.html> (hämtad 2016-09-14).

BRÅ (2016). Utsatthet för brott 2015: resultat från nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2016. Tillgänglig på internet: <http://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-11-03-utsatthet-for-brott-2015.html> (hämtad 2016- 11- 30).

3 Organiserad brottslighet

NOA (2015). Utsatta områden: sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser. Tillgänglig på internet: https://polisen.se/Stockholms_lan/Aktuellt/Rapporter-och-publikationer/Ovriga-rapporter/Publicerat-ovriga-rapporter/Utsatta-omraden/ (hämtad 2016-10-12).

BRÅ (2016). Kriminella nätverk och grupperingar: polisens bild av maktstrukturer och marknader. Tillgänglig på internet: <http://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-08-23-kriminella-natverk-och-grupperingar.html> (hämtad 2016- 10-11).

4 våldsbejakande extremism

Bjørge, T. Strategies for preventing terrorism. USA: Palgrave MacMillan, 2013. Citerad i Ds 2014:4. Våldsbejakande extremism i Sverige: nuläge och tendenser.

BRÅ & SÄPO (2009). Våldsam politisk extremism: antidemokratiska grupperingar på yttersta höger- och vänsterkanten. Tillgänglig på internet: <https://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2009-07-13-valdsam-politisk-extremism.html> (hämtad 2016-10-12).

BRÅ & SÄPO (2009). Våldsam politisk extremism: antidemokratiska grupperingar på yttersta höger- och vänsterkanten. Tillgänglig på internet: <https://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2009-07-13-valdsam-politisk-extremism.html> (hämtad 2016-10-12).

CATS (2013). Förebyggande av våldsbejakande extremism i tredjeländ: åtgärder för att förhindra att personer ansluter sig till väpnade extremistgrupper i konfliktzoner. Tillgänglig på internet: <https://www.fhs.se/Documents/Externwebben/forskning/centrumbildningar/CATS/2013/F%C3%B6rebyggande%20av%20v%C3%A5ldsbejakande%20extremism%20i%20tredje%20land.pdf> (hämtad 2016-10-12).

Downey, Luke. Neither war nor peace: international comparisons of children and youth in organised armed violence. 7Letras s.l., 2006.

Ds 2014:4. Våldsbejakande extremism i Sverige: nuläge och tendenser. Tillgänglig på internet: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2014/01/ds-20144/> (hämtad 2016-10-12).

NCT (2016). Helårsbedömning. Tillgänglig på internet: http://www.sakerhetspolisen.se/download/18.1beef5fc-14cb83963e72ce6/1467288385347/NCT_Helarsbedomning_2016.pdf (hämtad 2016-10-12).

NOA (2015). Utsatta områden: sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser. Tillgänglig på internet: https://polisen.se/Stockholms_lan/Aktuellt/Rapporter-och-publikationer/Ovriga-rapporter/Publicerat-ovriga-rapporter/Utsatta-omraden/ (hämtad 2016-10-12).

SÄPO (2010). Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige. Tillgänglig på internet: <http://www.sakerhetspolisen.se/publikationer/rapporter-amnesvis/-valdsbejakande-islamistisk-extremism/valdsbejakande-islamistisk-extremism-i-sverige-2010.html> (hämtad 2016-10-12).

SÄPO (2016). Säkerhetspolisens årsbok 2015. Tillgänglig på internet: <http://www.sakerhetspolisen.se/publikationer/rapporter-amnesvis/om-sakerhetspolisen/sakerhetspolisen-2015.html> (hämtad 2016-10-12).

SÄPO. Halvering av förstagsresenärer. 2016. <http://www.sakerhetspolisen.se/ovrigt/pressrum/aktuellt/aktuellt/2016-06-29-halvering-av-forstagangsresenarer.html> (hämtad 2016-10-13).

SÄPO. Hot och hotbild. 2016. <http://www.sakerhetspolisen.se/kontraterrorism/hot-och-hotbild.html> (hämtad 2016-10-13).

5 Narkotika- och alkoholrelaterad brottslighet

BRÅ (2015). Alkohol- och drogpåverkan vid misshandel, hot, personrån och sexualbrott. Tillgänglig på internet: <http://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2015-02-24-alkohol--och-drogpaverkan-vid-misshandel-hot-personran-och-sexualbrott.html> (hämtad: 2016-11-10).

BRÅ (2016). Kriminella nätverk och grupperingar: polisens bild av maktstrukturer och marknader. Tillgänglig på internet: <http://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-08-23-kriminella-natverk-och-grupperingar.html> (hämtad 2016-10-11).

BRÅ (2016). Utsatthet för brott 2015: resultat från nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2016. Tillgänglig på internet: <http://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-11-03-utsatthet-for-brott-2015.html> (hämtad 2016- 11- 30).

CAN (2015). Skolelevers drogvanor 2015. Tillgänglig på internet: <http://www.can.se/Publikationer/rapporter/skolelevers-drogvanor-2015/> (hämtad 2016-11-10).

Downey, Luke. Neither war nor peace: international comparisons of children and youth in organised armed violence. 7Letras s.l., 2006.

Landskrona stad (2016). Rapport om ungdomars alkohol, narkotika och tobaksvanor.

NOA (2015). Utsatta områden: sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser. Tillgänglig på internet: https://polisen.se/Stockholms_lan/Aktuellt/Rapporter-och-publikationer/Ovriga-rapporter/Publicerat-ovriga-rapporter/Utsatta-omraden/ (hämtad 2016-10-12).

6 Bedrägerier

BRÅ (2016). Bedrägeribrottsligheten i Sverige: kartläggning och åtgärdsförslag. Tillgänglig på internet: <https://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-03-16-bedrageribrottsligheten-i-sverige.html> (hämtad 2016-11-25).

BRÅ (2016). Handlagda brott: slutlig statistik för 2015. Tillgänglig på internet: https://www.bra.se/download/18.358de3051533ffea5ea7eabf/1472466691054/Sammanfattning_handlagda_2015.pdf (hämtad 2016-11-25).

BRÅ (2016). Har bedrägerier och misshandel blivit svårare att personupplära? Delrapport inom regeringsuppdraget Resultatutveckling avseende utredning och lagföring. Tillgänglig på internet: <https://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-10-14-har-bedragerier-och-misshandel-blivit-svarare-att-personupplara.html> (hämtad 2016-11-25).

BRÅ (2016). It-inslag i brottsligheten och rättsväsendets förmåga att hantera dem. Tillgänglig på internet: <https://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-09-30-it-inslag-i-brottsligheten-och-rattsvasendets-formaga-att-hantera-dem.html> (hämtad 2016-11-25).

BRÅ (2016). Kriminella nätverk och grupperingar: polisens bild av maktstrukturer och marknader. Tillgänglig på internet: <http://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-08-23-kriminella-natverk-och-grupperingar.html> (hämtad 2016- 10-11).

BRÅ (2016). Utsatthet för brott 2015: resultat från nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2016. Tillgänglig på internet: <http://www.bra.se/bra/publikationer/arkiv/publikationer/2016-11-03-utsatthet-for-brott-2015.html> (hämtad 2016- 11- 30).

Polisområde syd (2015). Trygghetsundersökning.